

Izveštaj o učešću delegacije Crne Gore koju je predvodio ministar ljudskih i manjinskih prava Fatmir Gjeka na predstavljanju četvrtog Nacionalnog izvještaja o stanju ljudskih prava (UPR) u Crnoj Gori, 7-11. maj, 2023. godine, Ženeva, Švajcarska

Delegacija Crne Gore predstavila je 8. maja 2023. godine, u Ženevi, svoj Nacionalni izvještaj o stanju ljudskih prava u okviru četvrtog ciklusa Opšteg periodičnog stanja ljudskih prava u državama članicama Ujedinjenih nacija.

Izveštaj je pripremljen u skladu sa smjernicama sadržanim u odluci Savjeta za ljudska prava (A/HRC/DEC/17/119) i preuzetim obavezama, a predstavlja pregled stanja ljudskih prava i napredak ostvaren u posljednjem izvještajnom periodu 2018-2022. godina, sa posebnom pažnjom na napredak u implementaciji preporuka nakon podnošenja Srednjeročnog izvještaja 2021. godine.

Izveštaj su pripremili Ministarstvo vanjskih poslova i Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava, uz redovne konsultacije sa predstavnicima/ama svih državnih organa (ministarstava i organa uprave, sudstva i tužilaštva), Skupštine, nacionalne institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, civilnog sektora i UN sistema u Crnoj Gori. Isti je zasnovan na redovnim periodičnim pregledima stepena implementacije preporuka trećeg ciklusa, na osnovu usaglašenog Akcionog plana, u kojima su, na stalnoj osnovi, učestvovali svi navedeni učesnici/e.

Poseban akcenat stavljen je na učešće i doprinos civilnog sektora čiji su predlozi, u mjeri mogućeg, uvršteni u sadržaj izvještaja.

Kvalitetno predstavljanje Izvještaja o stanju ljudskih prava od izuzetnog je strateškog značaja za Crnu Goru, posebno imajući u vidu dostizanje kriterijuma za punopravno članstvo u Evropskoj uniji. U kontekstu djelovanja Crne Gore u Ujedinjenim nacijama, predstavljanje dostignuća u sistemu zaštite i unapređenja ljudskih prava i sloboda u Crnoj Gori naročito je značajno imajući u vidu članstva Crne Gore u tijelima UN, posebno Savjetu za ljudska prava 2022-2024.

AKTIVNOSTI U TOKU PREDSTAVLJANJA

U uvodnom izlaganju, šef delegacije istakao je da je u skladu sa preporukama trećeg UPR ciklusa Crna Gora nastavila da osnažuje institucionalni i zakonodavni okvir na polju zaštite i promocije ljudskih prava i osnovnih sloboda. Četvrti izvještaj o stanju ljudskih prava

dao je prikaz ostvarenog napretka, izazova i obaveza koje je Crna Gora prepoznala u oblasti jačanja sistema zaštite i poštovanja ljudskih prava i sloboda.

Tokom izvještajnog perioda nastavljeno je sa sprovođenjem reformi u oblasti pravosuđa i borbe protiv korupcije, sprovedene su važne zakonske reforme na daljem jačanju anti-diskriminacionog okvira, daljem jačanju rodne ravnopravnosti, borbe protiv trgovine ljudima, dječijih prava, unapređenjem kvaliteta života pripadnika/ca ranjivih društvenih grupa, te stvaranjem tolerantnijeg ukupnog okruženja i jačanju interkulturalnosti sa ciljem kvalitetnijeg suživota.

87 država članica prijavilo je učešće na sesiji. U okviru tri kruga uključenja, Crna Gora je dobila 247 preporuka za dalje unapređenje ljudskih prava i sloboda, što je pokazatelj važnosti koju Crna Gora pokazuje UPR mehanizmu, kao i pristupa reformama u svom sistemu kako bi poboljšala kvalitet života svojih građana i građanki. Crna Gora je odlučila da prihvati 225 preporuka, notirala je 15, dok će se u vezi sa preostalim 7 odrediti naknadno, do naredne sjednice Savjeta za ljudska prava.

U okviru vremena koje je delegacija Crne Gore imala na raspolaganju, shodno proceduri, članovi i članice delegacije predstavili su stanje iz oblasti svojih nadležnosti.

U prvom krugu, u oblasti nacionalnih politika, strategije i inicijativa, građanskih i političkih prava izlagali su: **Momir Jauković, Ministarstvo pravde**, na temu reforme pravosuđa i borbe protiv korupcije, **Slava Burić, Skupština Crne Gore**, o reformi izbornog zakonodavstva, **Danka Ivanović Đerić, Vrhovno državno tužilaštvo**, o zaštiti prava žrtava krivičnih djela kažnjivih prema međunarodnom pravu i nedjelotvornosti istraga, **Bojana Bandović, Vrhovni sud**, o sudskoj praksi, kaznenoj politici i ratnim zločinima, **Aida Bojadžić, Ministarstvo pravde**, na temu borbe protiv torture, **Đorđije Drinčić, Ministarstvo kulture i medija**, na temu slobode medija, slobode izražavanja i napada na novinare, **Tijana Šuković, Ministarstvo unutrašnjih poslova**, o borbi protiv trgovine ljudima i **Jovana Radifković, Ministarstvo rada i socijalnog staranja**, na temu borbe protiv nasilja u porodici, nasilja nad ženama i djecom.

U drugom krugu, na temu ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava, socijalne inkluzije i pojedinačnih prava izlagali su: **Darko Stojanović, Ministarstvo rada i socijalnog staranja**, na temu ravnoteže između poslovnog i privatnog života, ravnopravnost zarada, **Budimirka Đukanović, Ministarstvo rada i socijalnog staranja**, o brizi o starim osobama, socijalnim servisima i politikama podrške, **Ana Terzić, Ministarstvo rada i socijalnog staranja**, na

temu prava i zaštite djece, **Anita Marić, Zavod za školstvo**, na temu inkuzivnog obrazovanja i medijske pismenosti, **Kristina Ljulđuraj, Ministarstvo prosvjete**, na temu integracije i jednakih obrazovnih šansi, **Astrit Hoxha, Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava**, o adresiranju sistemskog rasizma i ekonomske nejednakosti romske populacije, **Tijana Šuković, Ministarstvo unutrašnjih poslova**, na temu apatrida, raseljenih i interno raseljenih lica, **Biljana Pejović, Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava**, politika rodne ravnopravnosti, **Irena Varagić, Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava**, na temu lica sa invaliditetom, **Semra Martinović, Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava**, zaštita prava LGBTI populacije.

Delegaciji Crne Gore upućeno je ukupno dvadeset pitanja prije sesije i to od strane: Portugala, Slovenije, Lihtenštajna, Belgije, Njemačke, Sjedinjenih Američkih Država, Urugvaja, Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske i Španije, u skladu sa procedurom.

Delegaciji je 9. maja dostavljeno 257 preporuka na dalje postupanje. U okviru vremena koje su dobili za izjašnjavanje u vezi sa preporukama, članovi i članice delegacije razmotrili su i odredili se prema svakoj preporuci pojedinačno.

Na sastanku sa TROIKA-om, u sastavu Gruzija, Kamerun, Luksemburg, dodatno je klasterovano ili spojeno deset preporuka uz saglasnost država koje su predložile slične ili iste preporuke.

10. maja, na završnoj sesiji, ministar Gjeka zahvalio je svim državama koje su učestvovala u prezentaciji Nacionalnog izvještaja Crne Gore o stanju ljudskih prava i doprinijele svojim sugestijama i preporukama daljem unapređenju ljudskih prava, izvjestiocu iz Gruzije koji je dao preliminarni nacrt izvještaja TROIKA-e, kao i Sekretarijatu Savjeta za ljudska prava i UPR mehanizmu na ukupnoj podršci.

Ministar je ponovio posvećenost Crne Gore daljem unapređenju ljudskih prava u Crnoj Gori kroz promociju univerzalnih vrijednosti i univerzalnih prava. Takođe, istakao je prepoznatljivost po toleranciji i inkluzivnosti, kao i interkulturalnosti. On je poručio da će fokus biti na budućnosti ljudskih prava, u kojem su pitanja ličnih prava, identiteta i inkluzivnosti od vitalnog značaja.

Gjeka je rekao da će Crna Gora nastaviti zajedno sa UN ugovornim tijelima da unapređuje kako ljudska prava u zemlji, tako i proaktivnu viziju države. Crna Gora ostaje posvećena poštovanju međunarodnih standarda ljudskih prava i garanciji uživanja prava i

sloboda naših građana i građanki. U svom drugom mandatu članstva u Savjetu za ljudska prava prava, na liniji vanjskopolitičkih prioriteta, Crna Gora će nastaviti da se zalaže za univerzalno poštovanje ljudskih prava i prioritetno će biti fokusirana na promociju prava žena i djevojčica, lica sa invaliditetom, LGBTI populacije i svih drugih marginalizovanih grupa, što potvrđuje i aktivnostima i odlukama članice Savjeta.

Ministar je naglasio da je saradnja sa UN ugovornim tijelima od izuzetne važnosti za procjenu napretka i identifikaciju izazova u ovoj oblasti, kao i za preporuke za dalje unapređenje. Dalje, ove godine obilježava se 75 godina od usvajanja Deklaracije o ljudskim pravim. Imajući to u vidu, i mi kao država moramo osigurati da ljudska prava budu zaštićena i promovisana na svim nivoima, kako bi svi građani i građanke imali jednake mogućnosti i prava.

Izvještaj sa sjednice na kojoj se raspravljalo o stanju ljudskih prava u Crnoj Gori dostavlja se na uvid Vladi Crne Gore. Odgovor na preporuke priprema se i kao aneks svim prethodnim materijalima, dostavlja se Sekretarijatu UPR.

Troškove za svoje predstavnike/ce snosila je svaka institucija pojedinačno, dok je troškove prevodilaca snosilo Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava.